

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Avaritia.

mā suam. Ideo enim ἀνεχόμενος recepit, ut secretum sceleris pereret, & nedum infamis leti ab alta trabe neceretur. Vide de genere mortis Bedam de locis sanctis. c. 4. Oecum. in act. c. 5. Euthym. in Matth. c. 26. Cedrenum in compendio ex Papiā. Baron. anno 34. Constat igitur desperationem causam illi mortis fuisse, & suspensum crepuisse medium, & omnia eius intestina effusa, act. 5. Hinc Chrys. in hunc locum, quantum sit malum avaritia demonstrat. Audite avari, inquit, pecuniam amisit, scelus admisit. Nec modo pecuniae redhibetio, sed ipsum etiam suspendium Iudeis ora obstruxit, qui socij erant, imo auctores & principes malorum. Egregie Chrysost. hoc loco. Σκόπει δὲ, πότε μετὰ μελέτην, ὅτε ἀπὸ τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἐλπίδος, τοῖς τῶν ὁ δὲ ἀδύνατον, & ἀφ' ἧς τῆς μὴ νῆφοντας ἰδεῖν πρὸ τῆς πῶ κακόν, ἢ αὐτὴν μετὰ τοῦ εἶναι οὐκ ἀλόντες. Tu vero cogita, quando illum penituit, quando ad exitum scelus iam omnino pervenit. Talis nempe diabolus est, ut non dimittat hominem (nisi rigilet) ante ultimum effectum magnitudinem peccati prauidere, ne penitentia ductus, a peccato resiliat.

§. 3. Augustinus l. 1. c. 17. de ciuit. Dei, contra gentiles monet, nunquam licere vim sibi adferre. Nam vique si non licet priuata potestate alicui hominem occidere vel nocentem, cuius occidendi licentiam lex nulla concedit, profecto etiam qui seipsum occidit, homicida est. Et tanto sit nocentior, cum se occiderit, quanto innocentior in ea causa fuit, qua se occidendum putauit. Nam si Iuda factum merito detestamur, eumque veritas indicat, cum se laqueo suspendit, scelerate illius tradit omnia auxisse potius, quam expiasset commissum (quoniam Dei misericordiam desperando exitiabiliter penitens, nullum sibi salubris penitentiae locum reliquit:) quanto magis à sua nece se abstinere debet, qui tali supplicio, quid in se puniat, non habet: Iudas enim cum se occidit, sceleratum hominem occidit, & tamen non solum Christi, verum etiam sua mortis reus finit hanc vitam, quia licet propter suum scelus, alio scelere suo occisus est.

VERSUS 6.

Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in corbanam, quia pretium sanguinis est.

QUESTIO I.

Cur non licuit mittere in Corbanam?

Corbon.

§. 1. Corbona Syriacè, locus erat, in quem dona conferebantur, quae Deo sacrabantur. Syrus appellat בית קורבנה Beth Kurebana, domum oblationis; dicitur sic à קרב quod est appropinquare, & in actiuis coniugationibus, facere ut appropinquet, adiuuere. Estque verbum proprium facis oblationibus. Itaque septuaginta cum de victimis agitur verunt πρὸς φέρειν, & ἀναφέρειν, etiam crebro προσφέρειν, adducere. ἀναφέρειν offerre Leuit. 3. 14. Deut. 1. 17. προσφέρειν adferre. Exod. 29. 3. Leuit. 1. 3. & in eodem Leuitico facile quinquages, ut alia loca omittam. At קרב est omne munus quod Deo offertur: quod scilicet ad Deum adduceretur. Hanc igitur pecuniam negant esse posse donum Deo gratum. Nam precium sanguinis est. Syrus retinet vocem Graecam, ἱερὸν τιμὴν, & glossa marginalis annotat מן לשון יין Menleshon Iauan, Ex lingua Iauan vel Ionica. Precium sanguinis, seu proditiōis offerri Domino non licuit. Arca erat in Gazophylacio in quam injiciebatur munerum Deo dicata. Vide Marci 12. 41. Magna in ea vis pecuniarum custodiebatur, quam expendere ad aqueductum Pilatus voluit, unde & exorta est seditiō. Ioseph. l. 2. c. 8. de bello Iudaico.

§. 2. Intolerabili penitus hypocriti seipsum elidunt. Cum ararium sacrum infanda mercede violare, ac profanare formidant, ipsi vero innocentem sanguinem effundere non exhorrescunt. Quasi metalli contagio suo locum contaminet, pactione sanguinis pollutum, mentes eorum plene sanguine innocentis, sint purae. Eo vero indignior est simulatio, quod ex eadem sacra pecunia videtur sumpta, ita enim plerique existimant. Imitati sunt Iudaei Chios, qui cum pacta pecunia Paçyam Harpago dedidissent, & agrum Atamensem in solutionem accepissent, statuerunt nihil inde Dijs offerendum. Quod eos sceleratas victimas abominari crederent.

§. 3. Ecclesiarum opes, & quae in templis reperiuntur ad Eleemosynas arca occasione, Corbanem comprehendit Bull. ngerus. [Ea in re Iudaici sacerdotes Papisticis meliores & doctiores fuerunt. Nam hido- nis sanguine adhuc madentibus, templi aras, & idola sua ornant ineptissimi avarissimique. Docuerunt ex his aliqui rapinam, & quavis iniuria partam pecuniam tunc legitime possideri, cum ipsi quoque in participatum admittuntur, cum diuis, siue idolis, sacro ordini, deuotis, inquam, fratribus non exigua cedit portio. Corban exposuit S. Marcus in 7. cap. & dixit significare oblationem siue donum. Corbona igitur erat gazophylacium aut ararium templi, in quod mittebantur & conseruabantur templi donaria. Vnde Hieron. dixit, non mittunt pecuniam in Corbonam, hoc est, in gazophylacium & dona Dei. Nostri certe sacerdotes hinc nimirum mutuauerunt, & in templis constituerunt suum illum Bedensosen Korbi den memandis erfullen mag. Fuerunt quidem priscis Ecclesijs sua quoque gazophylacia, sed vnde aiebantur pauperes, & subueniebatur calamitosi torique necessitati Ecclesiasticae, studijs ac studiosis, ministrisque rerum sacrarum.

Respondeo. Quod ad idola attinet, nulla nobis sunt, nulla ornatus. Donis sanguine madentibus ornare aliquando templa, ducimus à pietate non alienum. Gladius Goliathicus erat inuolutus pallio post Ephod. 1. Reg. 21. 9. Gladius infectus hostili sanguine: nec illa Deo gratiarum actio displicuit, qua tota victoria illi accepta referebatur. Nec causa vlla est, cur non de spolijs hostium in templa inferre liceat: imo ex illis ipsi Ecclesias licet exstruere, de bello iusto, spolijsque belli legitimo iure acceptis. Nam Deus ea dona, tanquam potentiae, iustitiae, clementiae suae monumenta non rejicit. Quocirca voluntatis suae luculenta signa edidit Iosue 6. 18. Vos autem caute ne de his quae praecipit sunt, quippiam contingatis, &c. Quicquid autem auri, & argenti fuerit, & vasorum aeneorum ac ferri, Domino consecratur repositum in thesauris eius. De his thesauris 3. Reg. 7. 51. 4. Reg. 12. 18. 1. Par. 9. 26. & 26. 20. & 23. & 24. 2. Par. 5. 1. & 16. 2. Nec desijt post captiuitatem. 1. Esd. 8. 29. Thesaurum igitur vetus Ecclesia habuit, imo & noua positis ad pedes Apostolorum facultatibus Nec hostiū facultatibus ad Dei gloriam vi, quicquam habet reprehensionis.

Quod vero addit: Docuisse aliquos pecuniam iniuria partam, tunc legitime possideri cum ipsi quoque in participatum eius admittuntur: recte omnino fecisset, si illos aliquos nominasset, nos enim vllos omnino negamus esse, aut si aliqui fuerunt; hoc ipso non negamus, & tanquam furtorum, rapinae, & stros esse negamus, & tanquam furtorum, rapinae, & stros esse negamus. Quae enim per iniuriam ablata sunt, Dominis suis, non templis, non diuis, ne Deo quidem restituenda sunt. Nā quod Guido Catechizans melita ait, quosdam Graecos in eo fuisse errare, ut dicere, non opus esse restitutione, sed posse fieri ex communi furtis Eleemosynas, ad orthodoxos non pertinet. D. Thoma. 2. 2. q. 62. articul. 5. docet restituendum Domino

Domino, atq; ita in eum locum omnes eunt interpre-
tes Bannes, Sotus, Lessius. Quod si facultas restitu-
endi nulla est, propositum sufficit, sed cum facultas
redit, ipsa facto omnia sunt restituenda. Augustinus
Epist. 54. ad Macedon. Si res aliena propter quam pecca-
tum est, reddi potest, & non redditur, paenitentia non agitur;
sed simulatur. Si autem veraciter agitur, non remittitur pec-
catum nisi restituatur ablatum.

Quod si hæreticos consulamus, necessario dicen-
dum est, remitti peccatum quamvis non restituitur
ablatum. Nam eorum peccatum ante penitentiam
remitteretur, hoc est, non imputatur. Ante restitutio-
nem igitur remittitur, solâ fide. Restitutio enim bo-
num opus est, at bonum opus sequitur, inquit, non
precedit iustificationem. Deniq; si homicidium &
adulterium Davidis, non fecit eum iniustum, nec Spi-
ritus sanctus eo priuavit, cur Caluinismus furtum aut
rapina de sua fiducia, iustitia; indelebili deijceret?

Necrestritu tamen Iudam absoluit, vt docet S. Ambros. in c. vltimum Daniel. Serm. 2. Magnum gñtur dominice innocentie refimonium est, dum accusator eius & confictor de scelere, & reus est de mercede. Dum enim miser reus vendidit pretium, putat se facinoris sui solvere pofe contradium. Sed nec ifte absoluitur. Dum enim auctor venditionis furem, confatiffos sceleratum cum sacrolego iniiffe contrarium. Sauerog sententia Iudas proditor condemnatur. Magnum forte fitvobis quod non cum populus iud cauerit, non preffu adixit. Hoc sacrolegi folet esse iudicium, vt impietatem suam ipfe dum recordatur, & punit scelus iurum dum recognoscit, & vindict. Omnium in miferi pceditur sententio, qui a iustofcientia sua sententia condemnatur.

VERSVS 7. & 8.

*Confilio autem inito, emerunt ex illis
agru figuli in sepulturā peregrino-
rum. Propter hoc vocatus est ager
ille Haceldama, hoc est, ager san-
guinis, usq. in hodiernum diem.*

QVÆSTIO I.

Cur agrum emerunt?

31. **D**uplicem ex redditu pecuniam commendatio-
nem postulant: Pietatis integerrimam, & in-
comparabilissimam, quod in corbonam sanguinarum
argenti, aut pili & mites Sacerdotes non mitterent. De-
inde summam liberalitatis, quod in sepulchram pere-
grinorum tantam summam expenderent. Ideo enim
agrum signifierant. In Syro vocatur **אגרו** *agru*
us, nil forte sic legendum Mem pro Samech. In mar-
gine Syritextus additum **פרשו** *in* interpretantur
scilicet, ad est, agrum. Ager autem celeberrimus, & notus
esset videtur. Pro peregrinis vel Iudæis vel Gentibus
fuisse emptum apparet, præcipue tamen gentibus. Iu-
deorum enim peregrinis iam olim de sepulchra pro-
hibere esse probabile est. Gentium magna multi-
tudo Ierosolymam confluxit, & in eo loco prædica-
ntes etiam Romanorum. Illis igitur sepulchram emen-
dare, et gloriam comparare, & factum obscurare conten-
debant, verum Deus alio euentu consilia humanæ
providentiæ destruxit, & dissipavit.

Nam agrum illum celererrimum Deus esse voluit, adeoque mutato nomine vocari *Hicel dema agrum* fecerunt. Verissime Chrysostomus *ὁ δὲς πάλιν αὐτὸς καὶ ἀλλανόμενος αὐτὸν ἐξ ὧς συνεδοτὸν*; ἐπειδὴ γὰρ ἵκανον ἔτι πρὸν φέρον ἡρόεσσον, ἐκ ἐβαλον εἰς τὴν καρπὸν, ἀλλ' ἡρεσσον τὸν ἀνθρώπον ἐκ κερμαίως εἰς πειρὴν τοῦ βίου, ἐγένετο δὲ καὶ τὸ μαρτυρεῖ καὶ αὐτῶν, καὶ

Adami Conzen in Luang. Tom. I.

πῆς ποδοσίως ἔλεγχθ· πρὸ ὄνομα ἔχω χάρις, πάλ-
 λιν(9) λαμπρότερον ἐκήρυξε πᾶσι τὴν μεταφάνειαν
 αὐτῶν, καὶ εἰς ἀπὸλῶς αὐτὸ πῶσιν, ἀλλὰ συμβέλειον
 λαβόντες, καὶ παν(αρχ) δὲ ἑσας, ἵνα μηδεὶς ἀθῶ(9) ᾖ
 ἡ τολμήμα(9), ἀλλὰ πάντες ὑποδύοναι. Vides tuus
 propria eae confientia condemnari, quoniam enim non igno-
 rabant inique se homines eadem coemisse, voluerunt in corba-
 nam pecuniam deponere, sed agrum in peregrinorum sepulcra-
 tam emerunt: qua res perditionis aduersus illos testimonium
 est. Nomen enim loco illi inditum omni clarius tuis scelera-
 tam eorum predicat eadem: nec simpliciter, sed confuso con-
 gregato id factum. Et in omnibus sic procedunt, ne aliquis ab
 hoc crimine innocens sit, sed omnes simul hac magnitudine pec-
 cati premanus.

§. 2. Nec cā tamen inuentiunculā causam suam meliufculam fecēre sacerdotēs. Vtroque enim propria sententia ferit. Ambrosius enar, in Plal, 6, in illa verba: *precium meum vultuerunt repellere*. *Prin ipse synagoga suo se condemnant iudicio*. Proferuntur enī in pretium esse sanguinis quod dederunt, dum arguunt refundentem. Nam si recipiendum non fuit, nec soluendum fuit. Atq, vinam aut non desessent, aut quia dederant, nec recepissent. Repudiatur enim, quod in carbonem mittere noluerunt. & emunt in idē agrum in sepulchrum peregrinorum. Merito & gē gentiles, quibus agrieius qui morte emptus est Christi, sepultura proficit, iam non sint a tūena atq, peregrini, sed ciues iustorum facti sunt, & domifici Dei; quia conspeliuntur Dei filio: Iudei autem, qui passionis eius preter in repudiatur, peregrinatur à Christo. Tolerabilior illis preter in hac proditor, quo cōfistitur errorem: illi autem crimen suum excusando acerbant. Vercundior est enim confessio post delictum. Impudenter igitur resillēbant commune sacrilegium consuetum, dicentes: quid ad nos? tu vidēs.

Diuino igitur ista consilio eueniunt, vt ager monu-
mentum esset, et inique cædis, et redemptionis, vt
in eius aspectu et nomine suorum verborum reco-
darentur, cum dixerunt. *Sanguis eius super nos, et super
filios nostros.* Mansit enim nomen agri ad Hieronymi
vsq; tempora. Hæceldema in Græco textu non habe-
tur. Syrus vocat **אגר חריה** ager sanguinis quod
זוהיו, villam, agrum sanguinis significat. Verum Petrus
Act. 1. Hæceldemā dictum ait, quod proprie agrum
sanguinis significat.

§ 3. S. Chrysostomus Iudaicam illam Eleemosynam condemnare ex Malach. Prophetâ, *Atare meum la rymis operiebatis*. Non enim rapina nutrirî vult Christus. Ambros. l. 10. in Lucam. Gentium conuersionem hic prædictam interpretatur. *Amentes* (Sacerdotes) plane, qui putent solis semagris auctores scelere quæm teneri. In pecuniariis causis refugio pretio ius soluitur: hic pretium recipiunt, & sacrilegium prosequuntur, ac pertinacibus studiis funestis in sibi vñd. cant. sang. uis autionem, cum refunderet venditor (sacrilegij mercedem. Evidenter itaq. dum pretium sanguinis à Iudaorum gazophylacijs separatur, & ager figuli ea qua venditur Christus comparatur pecunia, dum à locus humanæ peregrinorum reliquijs dicatur, & Prophetia impletur oraculum, & surgens Ecclesiæ mysterium reuelatur.

Gratis fuit exprobratio sceleris, nam & publice Iudas de innocentia protestatus est, & pecuniam proiecit in templum, hoc in atrium, ubi multæ myriades populi erant tempore Paschæ, non enim in templi interiora adyta venire portuit. Proditoris autem rarum erat testimonium, cum turpitudinem facinoris, quæ sola proditi scelere tegi poterat, eiusdem innocentia appareret.

§.4. Bullingerus Chrysoftomum dicentem non sine querela, Episcopos esse velut æconomos pauperum, atque id contra nostros Episcopos interquert, quas ait esse *minime magistros*. Vt res intelligatur, audiendus est ipse Chrysoftomus. *Veniat in mentem vobis*